

NYOMOZÁS A MARJALAKI KISS LAJOS EMLÉKÉREM ÜGYÉBEN

Bodnár Mónika

Marjalaki Kiss Lajos születésének 100. évfordulója alkalmából emlékkonferenciát szerveztek a jeles Miskolc-kutató tiszteletére, melyen egykori tanítványok, kutatók ismertették, értékelték, elemezték munkásságát és tisztelegtek a jeles személyiség emléke előtt. Az 1987. október 19-i emlékülésen elhangzott előadások nyomtatásban is megjelentek.¹ Ebben a kiadványban, Dobrossy István tanulmányának egyik illusztrációjaként találkozunk egy Marjalaki Kiss Lajosról készült emlékérem fotójával. A képaláírás szerint „K. Z. plakettje M. K. Lajosról”. A szövegben sajnos semmi utalás nem történik a plakettre vonatkozóan. Az viszont kétségtelen, hogy Marjalaki Kiss Lajosról készült a plakett, ezt ugyanis a bal oldalon olvasható aláírás is megerősíti.²

Mivel semmit nem tudtam a plaketről, szerettem volna néhány információ birtokába jutni: ki készítette, milyen alkalomból, ki volt az alkotó, kiknek adományozták... stb. Ezért több olyan személyt megkerestem, akik reményeim szerint tudhattak valamit e témában. Közben észrevettem, hogy az emlékérem Dobrossy István egy másik munkájában újra felbukkan, sajnos itt is csak illusztrációként, s a szövegben itt sem történik semmiféle említése, viszont a képaláírás szerint „Emlékplakett születésének 100. évfordulójára. (Tóth Sándor alkotása)”.³

A két egymásnak ellentmondó képaláírás még inkább arra ösztönzött, hogy utánajárjak a dolognak. Először magát a tárgyat kerestem. Nem is kellett sokáig keresgélnem, a Herman Ottó Múzeum Éremtárában bukkantam rá 97/1180-as leltári számon. A 81,5 mm átmérőjű, egyoldalas, sárgarézes (másutt bronz) plakett a leltárkönyv szerint 1982/47-es gyarapodási naplószámon került a múzeumba. Megnéztem a gyarapodási napló adatait is, eszerint 1982-ben készült, ajándékozás révén került a gyűjteménybe még ugyanabban az évben, ajándékozóként a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola lett bejegyezve. A gyarapodási bejegyzést és leltározást végző Szekeres

Marjalaki Kiss Lajos emléklakett munkaképe

Árpád sajnos több adatot nem jegyzett fel, talán nem is volt több információja a tárgyról.

A fentiek szerint tehát 1982-ben készült, s ugyanakkor került e Herman Ottó Múzeumba (1982. február 18-án). Ez egyértelművé tette, hogy nem készülhetett Marjalaki centenáriumának évfordulójára, s ez a tény kétkedővé tett az alkotó személyét illetően is.

Tóth Sándor, miskolci születésű éremművésznek szerencsére létezik egy éremkönyve,⁴ melyben egyenként fel vannak sorolva, sőt képileg is meg vannak jelenítve az őáltala készített érmek a „kezdetektől”, vagyis 1953-tól, amikor az elsőt készítette, egészen 2011-ig (a könyv 2012-ben jelent meg). Ebben ugyan 17-es sorszámmal találunk egy Kiss Lajos néprajzkutató tiszteletére készített emlékermet „KISS LAJOS A VÁSÁRHELYI SZEGÉNY EMBER KRÓNIKÁSA” felirattal⁵, de egyértelmű, hogy ez az alkotás – bár kortársak voltak – nem Marjalaki Kiss Lajos emlékezetére készült.

¹ Lásd a miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei 25. számának egy külön fejezetét *Száz éve született Marjalaki Kiss Lajos* összefoglaló címmel. Itt olvashatók Révész László, Csorba Csaba, Deák Gábor, Frisnyák Sándor, Dobrossy István írásai Marjalaki Kiss Lajosról.

² *A miskolci Herman Ottó Múzeum Közleményei* 25. (Szabadfalvi József, Viga Gyula szerk.) Miskolc, 1988. 66.

³ DOBROSSY István: *Miskolc írásban és képekben* 6. köt. Miskolc, 1999. 111.

⁴ Köszönetet mondok Pirint Andrea művészettörténésznek, hogy a kiadványra felhívta a figyelmemet.

⁵ TÓTH Attila (szerk.): *Tóth Sándor éremkönyv. Múzeumi Tudományért Alapítvány, Szeged, 2012. 23.*

Emlékplakett Marjalaki Kiss Lajos születésének 95., halálának 10. évfordulójára.

(Kolarovszky Zoltán alkotása, 1982).

(HOM Éremtára ltsz. 97/1180. Fotó: Mészáros Viktória)

Az ajándékozóként bejegyzett intézmény mögött Dr. Frisnyák Sándor személyét sejtettem, hiszen ő tanítványa volt, s máig nagy tisztelője Marjalakinak, abban az időben pedig a nyíregyházi főiskolán tanított, ezért hozzá fordultam kérdéseimmel. Sejtésem beigazolódott, 2020. március 6-i elektronikus válaszelevelében arról tájékoztatott, hogy a Marjalaki Kiss Lajos emléklakett készítését ő kezdeményezte, s annak költségeit is ő finanszírozta. Az alkotó Kolarovszky

Zoltán földrajz-rajz szakos tanítványa volt. Emlékezete szerint a miskolci múzeumnak, levéltárnak, a pataki nagykönyvtárnak, a Magyar Földrajzi Múzeumnak, valamint néhány történésznek és néprajzkutatónak ajándékozott egy-egy példányt. Az elkészült példányszámra nem emlékezett, mint ahogy a készítés időpontjára sem, de a fentiek szerint megállapítható, hogy 1982-ben, Marjalaki Kiss Lajos születésének 95., halálának 10. évfordulója alkalmából készült.